

Utmärkt! Samhällsbyggnad

Slutrapport från Bygghälskommittén (Fi 2004:15), 30 juni 2007

**Utmärkt!
Samhälls-
byggnad**

www.bygghalskommitten.se

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Bygghälskommittén
(Fi 2004:15)

Till statsrådet Mats Odell

Regeringen beslutade den 7 oktober 2004 att tillkalla en särskild byggsamordnare för att tillsammans med företrädare för byggnads-, fastighets- och anläggningssektorn (Samhällsbyggnadssektorn) bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för sektorn. För att genomföra uppdraget har kommittén antagit namnet Bygghälskommittén (Fi 2004:15).

Utmärkt! Samhällsbyggnad blev namnet på det utvecklingsprogram som togs fram och det innehåller tre fokusområden, tre fronter och ett antal strategiska frågor. Vi har tidigare beskrivit hur uppbyggnadsarbetet gått till, vilka aktiviteter som genomförts, vilka som varit med i programmet och vilka slutsatser vi drar av det här arbetet.¹

I den här slutrapporten redovisar vi förutom de viktigaste delarna i utvecklingsprogrammet även Bygghälskommitténs förslag till regeringen om hur sektorn kan förbättras samt hur ett utvecklingsarbete kan organiseras i framtiden.

I slutet av rapporten finns också en intervjuserie med ett 40-tal ledande företrädare för sektorn. De ger en god bild av vad som har hänt och hur de ser på dagens och morgondagens samhällsbyggnadssektor. Det finns en omfattande förbättringsvilja som nu behöver finna nya kanaler för att sektorn ska utvecklas ytterligare.

Vi vill passa på och tacka alla som varit med i det här arbetet, inte minst våra drygt 170 förbättringsagenter som varje dag bidrar till att skapa en effektiv, lönsam och attraktiv samhällsbyggnadssektor vilket också har varit målet med det här arbetet.

Karlskrona juni 2007

Sonny Modig
Nationell Byggsamordnare

/Ingvar Andersson
Huvudsekreterare

Juri Lutz
Projektkoordinator

¹ Delrapport 1 och 2 från Bygghälskommittén (Fi 2004:15)

Innehåll

Inledning	5
"Swarte-Petterspel"	5
En reformerad byggsektor.....	5
Förstudie om utvecklingsprogram	6
Nationell byggsamordnare	7
Ett utvecklingsprogram började ta form	8
Utmärkt! Samhällsbyggnad	9
Övergripande mål.....	9
Tre fokusområden	10
<i>Tidiga skeden.....</i>	<i>10</i>
<i>Industriella processer.....</i>	<i>11</i>
<i>Livscykeleekonomi</i>	<i>11</i>
Tre fronter.....	13
Forskning och utveckling.....	13
<i>Samhällsbyggnadssektorns utvecklingsfond.....</i>	<i>14</i>
<i>Översyn av Formas och Vinnovas instruktioner</i>	<i>15</i>
Utbildning	16
<i>Översyn av utbildningar på högskolor och universitet</i>	<i>16</i>
<i>Regeringens förslag om lärlingsprogram</i>	<i>17</i>
<i>De högre utbildningarna.....</i>	<i>17</i>
Förbättringsprogram och inspirationsprojekt	17
Strategiska frågor	19
Legitimitet	19
<i>Konferenser och seminarier</i>	<i>20</i>
<i>En digital enkät</i>	<i>20</i>
<i>Avsiktsförklaring</i>	<i>20</i>
<i>Stort stöd för programmet.....</i>	<i>21</i>
<i>Aktiviteter i Almedalen</i>	<i>22</i>
Rekrytering	22
Ledarskap.....	23
<i>Ledarskapet inom Byggcheferna.....</i>	<i>23</i>
Kommunikation	24
<i>Konferenser och seminarier</i>	<i>24</i>
<i>Ett nätverk med kommunikatörer</i>	<i>24</i>
<i>www.byggkommitten.se</i>	<i>25</i>
<i>Varumärket Utmärkt! Samhällsbyggnad.....</i>	<i>25</i>
<i>Profilannonser.....</i>	<i>25</i>
<i>Profilmaterial.....</i>	<i>25</i>
Image	26
<i>Samhällsbyggardagen 2006 och 2007</i>	<i>26</i>
Utmaningar för sektorn	27
<i>1,3 miljoner bostäder ska rustas upp</i>	<i>27</i>
<i>Fler bostäder och stora infrastruktursatsningar.....</i>	<i>27</i>
<i>Nya effektiva angreppssätt</i>	<i>28</i>
<i>Många har mycket att tjäna</i>	<i>28</i>
<i>Det krävs en kraftig förnyelse</i>	<i>28</i>
Byggnadskommitténs förslag	31
<i>Samhällsbyggnadssektorns utvecklingsfond.....</i>	<i>31</i>
<i>Gymnasieskolans lärlingsprogram.....</i>	<i>31</i>

<i>Byggprogrammen på landets gymnasieskolor</i>	<i>31</i>
<i>De högre utbildningarna vid tekniska universitet och högskolor.....</i>	<i>32</i>
<i>Förbättringsprogram och inspirationsprojekt</i>	<i>32</i>
Förslag till ny organisation.....	33
<i>Stor sektor och många departement.....</i>	<i>33</i>
<i>Samordning av sektorns frågor</i>	<i>35</i>
Bilageförteckning	37

Inledning

Machokultur, byggfel, svart arbetskraft, skenande priser och karteller. I slutet av 1990-talet och i början på det nya seklet tecknades allt oftare en mörk bild av den svenska byggsektorn bland både allmänhet och media. Det fick byggindustrin att tillsätta en egen byggkommission som man kallade för, Utmaningar för nytänkare². Staten hade sedan tidigare 1995 tillsatt en byggkostnadsdelegation som tillsammans med sektorn främst skulle arbeta för att sänka byggkostnaderna. Delegationen kom med sitt slutbetänkande år 2000³. När sedan ett flertal stora byggnadsverk i landet uppvisade allvarliga brister fann staten för gott att tillsätta en byggkommission⁴.

Detta blev en omfattande väckarklocka och många var de konferenser och seminarier där ledande företrädare för sektorn konstaterade att man måste ta tag i de problem som nu var uppenbara.

”Svarte-Petterspel”

Det fanns naturligtvis också de som inte kände igen sig i beskrivningarna om byggfel, slöseri och slarv. De tyckte att de alltid vinnlagit sig om att göra ett bra jobb och nu fick de ”klä skott för alla andras misstag”. Det var säkert också sant. Men inte sällan skyllde man på varandra vilket efterhand utvecklades till ett slags ”Svarte-Petterspel” som egentligen inte gynnade någon, mer än att det visade hur splittrad sektorn var. En sektor som i grunden bygger på att ett stort antal yrkesgrupper kan samverka i en lång byggprocess, kunde inte klara av sin egen process utan skyllde istället på varandra.

En reformerad byggsektor

I debatten kunde man allt oftare höra aktörer förespråka att sektorn gemensamt och kanske tillsammans med staten borde utveckla en strategi för att lösa sektorns problem. Flera hänvisade i remissvar till statens betänkande, Skärpning Gubbar! till det brittiska exemplet, Rethinking Construction⁵ där staten tillsammans med näringslivet gjort gemensam sak för att få den brittiska byggindustrin på fötter igen.

I Storbritannien var problemen betydligt större än i Sverige och ett sätt att illustrera det är att citera projektledningens huvudbudskap till den brittiska byggindustrin. Det var: ”Change or Die”. I Storbritannien förändrades med tiden Rethinking Construction och blev istället Constructing Excellence i takt med att utvecklingsarbetet förändrades⁶.

² Byggkommissionens rapport om företagsförnyelse och medarbetareutveckling i byggnäringen december 2003

³ Från Byggsekt till byggsektor 2000:44

⁴ Byggkommissionens betänkande, Skärpning Gubbar! Om konkurrensen, kvaliteten, kostnaderna och kompetensen i byggsektor 2002:115

⁵ Rethinking Construction – en sammanfattning

⁶ En sammanfattning från ett studiebesök hos Constructing Excellence i London

I Sverige fortsatte diskussionerna kring hur sektorns intressen skulle kunna organiseras och Boverkets Byggekostnadsforum tog ett initiativ och bjöd in till ett förutsättningslöst samtal som ägde rum i Stockholm i slutet av år 2003 med arbetsnamnet, En reformerad byggsektor.

Syftet med mötet var att diskutera om det behövs en gemensam strategi för förändringsarbetet i den svenska byggsektor? Och i så fall vad skulle ett sådant arbete innebära, hur skulle det vara organiserat och vilken roll skulle staten spela i förhållande till bygg- och fastighetssektor? Under mötet diskuterades frågor kring lönsamhet, processer, kundfokus, hållbart byggande, skatter, garantier, image, effektivisering, export, marknadsandelar, moms, miljöfrågor, energismart teknik och mycket annat.

Deltagarna var överens om att det fanns ett behov av att samlas under ett gemensamt ”paraply” eller en gemensam organisation, och att staten i detta sammanhang hade en stor roll att spela. Staten är styrande och föreskrivande, ägare och aktör via statliga verk och bolag, och har som den störste beställaren mycket att vinna och därmed en given plats i detta utvecklingsarbete.

När dagen summerades var de flesta överens om att det behövdes en organisation eller kommitté som tar fram ett program för sektorn. Mötet avslutades med att Boverkets Byggekostnadsforum fick i uppdrag att i dialog med regeringen snabbtreda hur detta skulle kunna gå till och presentera ett förslag.

Förstudie om utvecklingsprogram

Regeringen ville att Boverket skulle genomföra en förstudie som skulle bli ett framtidsinriktat projekt inom bygg- fastighets- och anläggningsmarknaden. Målet med programmet skulle vara bättre konkurrens, högre kvalitet, höjd kompetens och ökad attraktivitet i sektorn. I förstudien skulle även beaktas alla de initiativ som sektorn redan tagit. Boverkets rapport som var klar i januari 2003 kallades för; Utvecklingsprogram för bygg-, fastighets- och anläggningssektor⁷.

Boverket konstaterar att mycket av det förändringsarbete som nu sker görs mot bakgrund av Bygghögskommitténs betänkande Skärpning Gubbar! Bygghögskommittén riktade stark kritik bl.a. mot sektorns förändringsobegärlighet, revirtänkande och oförmåga att ta till sig befintlig kunskap. Boverket konstaterar att byggsektor har med få undantag tagit till sig kritiken och en mörk bild kan idag ersättas av en betydligt ljusare där allt fler tar tag i sina egna och i sektorns gemensamma problem.

Samhällsbyggnadssektor är en av landets största sektorer med ca 80 000 företag som omsätter 450 miljarder kronor och har ca 450 000 anställda. Ett problem för sektorn i förhållande till staten har varit och är att många viktiga frågor är utspridda på ett flertal departement. Det gäller bl.a. utbildningsfrågor och frågor kring byggandet, samhällsplanering, forskning och utveckling, infrastruktur, arbetsmarknad och miljöfrågor.

Boverket föreslog därför att en permanent samordningsfunktion tillsattes inom Regeringskansliet med ansvar för byggfrågor och att ett samordningskansli fick det operativa ansvaret. Under kansliet skulle det finnas en

⁷ Utvecklingsprogram för bygg- fastighets- och anläggningssektor, dnr 501-4270/2003

organisationskommitté som hade till uppgift att ta fram ett utvecklingsprogram för bygg-, fastighets- och anläggningssektorerna.

Nationell byggsamordnare

När regeringen den 7 oktober 2004 utsåg Sonny Modig, projektledare vid Boverkets Byggekostnadsforum, till nationell byggsamordnare var det ett bevis för att regeringen var beredd att ta ett ansvar för att utveckla samhällsbyggnadssektorn. Det var också regeringens svar på den utredning som Boverket tidigare lämnat. Men regeringen var inte beredd att inrätta en permanent samordningsfunktion utan ansåg att den samordning som krävdes kring vissa frågor kunde ske mellan sektorn och den nationelle byggsamordnaren. Huvuduppdraget var att bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för den svenska samhällsbyggnadssektorn.

I regeringens direktiv framgår; ”/Samordnaren skall beakta och samordna pågående aktiviteter och initiativ som finns inom sektorn, till den del det gagnar helheten. Samordnaren får ta andra initiativ och involvera nya intressenter som kan gynna en utveckling och utvärdering av sektorn så länge dessa ligger i linje med regeringens politik och initiativen inte överlappar någon myndighets arbetsuppgifter.”

//Samordnaren skall inom programmet beakta konkurrenssituationen inom sektorn samt verka för att konkurrensen stärks. Samordnaren skall också beakta handeln med omvärlden liksom det gällande nationella och EG-rättsliga regelverket. Samordnaren skall även beakta den ojämna fördelningen (kön, ålder, etnicitet m.m.) som råder bland anställda inom sektorn och inom programmet verka för att en mer jämn fördelning kan komma till stånd. Samordnaren skall verka för att kunskapsuppbyggnad och erfarenhetsåterföring får en roll inom programmet då en starkt bidragande orsak till byggsektorns problem är att befintlig kunskap inte används.

Samordnaren skall utgå från miljö kvalitetsmålen, målen för folkhälsa, arkitektur, form och design samt konsumentperspektiv i programmet.

Samordnaren skall söka en nära samverkan med näringslivet, berörda myndigheter, pågående utredningar inom området samt organisationer och ta hänsyn till de förutsättningar som råder, så att programmet får en bred förankring inom sektorn och stimulerar dess aktörer till egna förbättringar.”⁸.

I regeringens direktiv finns klara inslag av samordning, kunskapsuppbyggnad, erfarenhetsåterföring, utveckling, kundfokus, samverkan och behovet av ständiga förbättringar.

Uppdraget var att bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för den svenska samhällsbyggnadssektorn och regeringens direktiv blev av naturliga skäl också betydande inslag i utvecklingsprogrammet. Regeringens nationelle byggsamordnare valde senare i mars 2005 att bilda Byggekommittén (Fi 2004:15) för att genomföra uppdraget.

⁸ Kommittédirektiv 2004:138, se bilaga 1

Ett utvecklingsprogram började ta form

När Bygghälskommittén i början av år 2005 bjöd in ett stort antal aktörer i samhällsbyggnadssektorn för att diskutera innehållet i utvecklingsprogrammet var det ca 100⁹ engagerade människor som under en dag delade med sig av sina erfarenheter. De representerade bl.a. företag, intresseorganisationer, fackliga förbund, branschorganisationer, universitet och högskolor. Syftet med mötet var att Bygghälskommittén ville få en bild av vilka frågor som sektorn såg som mest angelägna. Detta möte skulle följas av ett stort antal mindre möten där olika frågor som rekrytering, upphandling, image, utbildning, finansiering, byggmaterial, skatter, forskning, utveckling, rekrytering med flera diskuterades.

Det växte efterhand fram en stomme där samhällsbyggnadssektorns synpunkter tillsammans med Bygghälskommitténs egna uppfattningar bildade kärnan i det utvecklingsprogram som kom att kallas för, Utmärkt! Samhällsbyggnad.

⁹ Deltagarförteckning vid kick-off år 2005, se bilaga 2

Utmärkt! Samhällsbyggnad

Utvecklingsprogrammet, Utmärkt! Samhällsbyggnad, innehåller tre fokusområden, tre fronter och ett antal strategiska frågor. I programmet försöker Byggekommittén samla de viktigaste frågorna som kommittén hade mandat att arbeta med enligt direktiven tillsammans med de önskemål som fanns från ett stort antal aktörer i samhällsbyggnadssektorn. Namnet, Utmärkt! Samhällsbyggnad¹⁰ valdes för att det skulle visa vad vi ville göra och för att det också var lämpligt som logotyp/varumärke.

Övergripande mål

Det övergripande målet för utvecklingsprogrammet är att bidra till att skapa en effektiv, lönsam och attraktiv samhällsbyggnadssektor. Effektiv, för att sektorn ska hushålla med material, arbetstid, samt öka produktiviteten och minska sin energianvändning i produktion och förvaltning. Lönsam, för samhället i stort men även för enskilda konsumenter, brukare och näringsidkare. Attraktiv, för att samhällsbyggnadssektorn behöver kunna locka till sig kvalificerad arbetskraft och få fler unga, kvinnor och invandrare att söka sig till sektorn.

¹⁰ Namnet, Utmärkt! Samhällsbyggnad med symbol är nu skyddat som varumärke av Bolagsverket, se bilaga 3

Bygghögskommittén och många andra ansåg att ett sätt att uppfylla en del av målsättningen var att göra rätt från början, eller betydligt mer rätt än vad sektorn då lyckades med. Att utmana sina processer och se över sina produktionsmetoder, logistik och materialinköp kunde spara mycket stora pengar.

I en uppmärksam studie från Chalmers tekniska högskola/FoU Väst 2005¹¹ kom forskarna fram till att drygt 30 % av produktionskostnaderna var slöseri och byggfel. Det motsvarade 50 miljarder kronor om året och skulle naturligtvis räcka för att göra sektorn betydligt mer effektiv, lönsam och kanske även attraktiv. Det finns med andra ord skäl för alla byggherrar att kräva mer för pengarna t.ex. fler och bättre bostäder, fler vägar och järnvägar, högre kvalitet, bättre arbetsmiljö och lägre energianvändning i den byggda miljön.

Tre fokusområden

I dialogen med sektorn var det främst tre fokusområden som arbetet kom att fokusera kring eftersom där fanns stora möjligheter till förbättringar.

- Tidiga skeden
- Industriella processer
- Livscykeleekonomi

Det finns många som kan vittna om att omsorgsfull planering och projekttering, en på förhand genomtänkt industrialiserad process, nya upphandlingsrutiner, nya inköpsvägar och inköp som görs upp i god tid innan produktionen påbörjats har många positiva effekter.

Det leder ofta till minskat slöseri och mindre fel, bättre konkurrens, avsevärda kostnadssänkningar, effektivare produktion, minskad belastning på miljön, ökad lönsamhet och lägre priser. Livscykelkostnadstänkande i varje led leder till långsiktigt låga förvaltningskostnader, nöjdare kunder och en långsiktigt hållbar utveckling. Det som är lägsta pris för dagen behöver inte vara det vid en jämförelse 10 år senare.

Tidiga skeden

Fokusområdet, Tidiga skeden, rymmer såväl frågor kring byggherrens roll och kompetens som planprocessen, myndighetsdialogen och kommunernas roll i byggprocessen, liksom nya samverkansformer, projektplanering, projektering och projektörernas roll m.m.

I detta fokusområde är kunden och brukaren i fokus för planering, produktion och förvaltning. Åtgärder som syftar till att skapa förutsättningar för ökad konkurrens i upphandling och inköp, liksom frågor om offentlig upphandling i relation till behov av att kunna etablera tidiga och långsiktiga samverkansformer, hör hemma här.

¹¹ Slöseri i byggprojekt. Behov av förändrat synsätt, Per-Erik Josephson och Lasse Saukkoriipi

Industriella processer

Fokusområdet, Industriella processer, handlar främst om att skapa en resurseffektiv byggprocess baserad på industriellt tänkande i såväl planering, produktion och förvaltning. Hela byggsektorn, det vill säga inte bara entreprenörerna, måste ta till sig den fasta industrins sätt att arbeta med på förhand genomtänkta processer, upprepningseffekter, ständiga förbättringar och ständig produktutveckling. Det som i industrin kallas för "Lean Production".

Det handlar om att minska slöserierna genom att bl.a. göra mer med mindre, att inte i första hand göra saker snabbare utan att istället göra det smartare och att inte standardisera vad som skall göras utan hur man skall göra det. I ett industriellt tänkesätt ingår som en naturlig del att modulisera och förtillverka allt som lämpar sig att förtillverka, men utesluter inte på något sätt att även planerings- och projekteringsfasen, liksom produktionen på byggarbetsplatserna och i förvaltningsfasen systematiseras och processstys.

Ett industriellt tänkande omfattar såväl planerings- och produktionsprocessen i sig som frågor om logistik, upphandlingsmetodik och inköp i alla led. Även frågor om arbetsmarknadsvillkor, anställningsformer, arbetsmiljö och arbetets organisation, liksom ledarskapets betydelse och individens ansvar bör finnas i detta fokusområde.

Livscykelekonomi

Fokusområdet, Livscykelekonomi, syftar till att ta fram nyckeltal och metoder som stimulera processer där inte bara priset för dagen beaktas i planering, upphandling, produktion och förvaltning, utan framförallt kostnaden på lång sikt, dvs. livscykelkostnaden, LCC.

Med ett konsekvent tillämpat livscykelperspektiv minskar resursslöseriet för såväl den enskilde fastighetsägaren som samhället. Energieffektiva byggnader med låga drift- och förvaltningskostnader kan bara skapas om samhällsbyggnadssektorn i större utsträckning väger samman priset för dagen med kostnaden under byggnadens eller anläggningens livslängd.

Tre fronter

Bygghögskommittén valde att bedriva sitt arbete på tre fronter. Här fanns också de frågor som sektorn ansåg hade störst betydelse för sektorns utveckling. Det här är de tre fronterna.

- Forskning och utveckling
- Utbildning
- Förbättringsprogram och inspirationsprojekt

De två första fronterna bedömdes ta lite längre tid och skulle inte kunna rymmas under Bygghögskommitténs arbete medan den tredje fronten, förbättringsprogram och inspirationsprojekt, var en av Bygghögskommitténs huvuduppgifter.

Forskning och utveckling

När det gäller den första fronten, Forskning och utveckling, har frågan om finansiering av samhällsbyggnadssektorns utvecklingsarbete tagits upp i många olika sammanhang. Det råder stor enighet om att samhällets stöd till forskning och utveckling successivt urholkats under många år och att det är stora svårigheter att få fram medel för rena utvecklingsprojekt.

Universitet och tekniska högskolor ska främst arbeta med statligt finansierad utbildning och grundforskning, men pengar till spetsforskning, innovationer och inte minst utvecklingsarbete ska i första hand andra organisationer stödja. Statliga Vinnova har en del utvecklingspengar till bland annat utveckling av träbyggnadsteknik, KK-stiftelsen (f.d. löntagarfonden) kan ge stöd till intressanta projekt, SBUF (Svenska byggbranschens utvecklingsfond) har ca 50 miljoner kronor per år att fördela till organisationens medlemmar och statliga Formas finansierar också en del projekt via BIC.

Byggsektorns Innovationscentrum, BIC, är en viktig aktör för att initiera och finansiera utvecklingsprojekt i sektorn och har som mål för sin verksamhet att utveckla byggsektorn genom att skapa förutsättningar för och driva innovationsprocesser. Cirka 30 procent, eller ca 30 miljoner kronor per år av Formas anslag för stöd till forskningsprojekt i byggsektorn kanaliseras på detta sätt via samverkan med BIC. Arbetet i BIC drivs tillsammans med medlemmarna och verksamheten är organiserad i en förening, Föreningen BIC, ett helägt aktiebolag, AB BIC. BIC bevakar också det sjunde ramprogrammet inom EU på uppdrag av Formas och Vinnova.

Den främste enskilde finansiären av utvecklingsprojekt i samhällsbyggnadssektorn är alltså Svenska Byggbranschens Utvecklingsfond, SBUF. SBUF är byggbranschens egen organisation för forskning och utveckling med nära 5 000 anslutna företag i Sverige. SBUF verkar för att utveckla byggprocessen så att det skapas bättre affärsmässiga förutsättningar för entreprenörer och installatörer att utnyttja forskning och driva utvecklingsarbete. SBUF disponerar drygt 50 miljoner kronor om året för branschriktad utveckling och forskning. Boverkets Byggekostnadsforum har sedan starten 2001 och fram till år 2007 haft ca 140 miljoner kronor att fördela i investeringsstöd till projekt som sänker bygg- och boendekostnaderna i hyresrätter.

Samhällsbyggnadssektorn har hittills inte lyckats övertyga regering och riksdag om nyttan av ett starkt och generöst samhällsstöd till forskning och utveckling. Det är inte för akademiernas skull eller främst för företagets skull som detta behövs utan för samhällsutvecklingens skull och för miljön och medborgarnas hälsa.

Bygghögskommittén har därför föreslagit att staten och näringslivet inrättar en ny fond, Samhällsbyggnadssektorns Utvecklingsfond. Den ska stimulera till kontinuerlig utveckling och ge investeringsstöd till inspirations- och demonstrationsprojekt, stödja innovationer och ny teknik samt i stor skala svara för att den kunskap och erfarenhet som varje projekt leder till tas tillvara i samhällsbyggnadssektorn. Det sistnämnda är något som sektorn av ”tradition” har varit dåliga på, varje nytt projekt är som om man började om från början.

Samhällsbyggnadssektorns utvecklingsfond

I en debattartikel¹² i Dagens Industri den 21 januari 2006 föreslog vi att regeringen skulle låta snabbutreda hur nuvarande krav på byggfelsförsäkring vid uppförande av bostadshus, kan ersättas av ett system där en obligatorisk avgift på förslagsvis 1 (en) procent av entreprenadsumman tas ut i alla ny- och ombyggnadsprojekt. Vid en nyproduktion av 40 000 bostadslägenheter per år motsvarar avgiften mer än 200 miljoner kronor årligen. Om även övrigt byggande omfattas av systemet, kan det årliga beloppet flerdubblas.

Pengarna kan avsättas i en fond, gärna i form av en stiftelse, vars uppgift skall vara att stödja behovsstyrd forskning samt utvecklingsprogram, innovationsprocesser och utveckling av ny teknik.

¹² Artikel i Dagens Industri, se bilaga 4

Idag måste den som låter en entreprenör bygga, bygga till eller bygga om ett flerbostadshus eller småhus i de flesta fall betala cirka 1 procent av entreprenadkostnaden som premie till en byggfelsförsäkring (lagen om byggfelsförsäkring 1993:320). Detta för att man inom en tioårsperiod efter färdigställande ska kunna rätta till allvarliga byggfel, även om fastighetsägaren inte kan komma överens i ansvarsfrågan med den som utfört arbetet.

Vi anser att det är i grunden fel att byggherren, dvs. kunden, ska finansiera åtgärdandet av eventuella framtida fel som uppstår till följd av fel i produktionen.

En utvärdering av byggfelsförsäkringen (SOU 2005:30) visar dessutom att enbart HSB och SABO under åren 1993–2003 betalat in cirka 200 miljoner kronor i premier till försäkringsbolagen, utan att någon utbetalning har skett under denna tid. Premier där inte en krona går tillbaka till sektorn borde istället användas till att effektivisera och utveckla byggandet.

Ett annat motiv för vårt förslag är att om den näst största samhällssektorn i landet inte presterar sitt bästa, då påverkar det hela samhällsekonomin och samhällsutvecklingen negativt. Det är då helt orimligt att det i Sverige idag inte finns någon myndighet eller av staten finansierad organisation som har till uppgift att exklusivt stödja forsknings- och utvecklingsarbete i den svenska samhällsbyggnadssektorn. Dels, därför att det handlar om så oerhört mycket pengar, dels därför att det finns så oerhört mycket att vinna för alla. Vi vågar påstå att det inte finns någon annan sektor i Sverige där pengarna skulle göra större nytta.

Översyn av Formas och Vinnovas instruktioner

En möjlig väg för att ganska snabbt stärka stödet till forskning och utveckling i samhällsbyggnadssektorn är att se över de direktiv och instruktioner som styr fördelningen av forsknings- och utvecklingsmedel från Formas och Vinnova.

Idag faller många ansökningar mellan stolarna. Formas säger sig inte stödja den typ av behovsstyrd forskning som ofta är aktuell i byggnads-, fastighets- och anläggningssektorerna, utan hänvisar till Vinnova. Vinnova menar att man enligt sina instruktioner inte kan stödja den typ av utvecklingsarbete som bedrivs i samhällsbyggnadssektorn eftersom innovationsbehovet inte ingår bland Vinnovas 18 prioriterade tillväxtområden. Den nämns inte heller bland Vinnovas särskilda kunskapsplattformar. Här finns uppenbarligen utrymme för en översyn och bättre samordning mellan de stora huvudfinansiärernas ansvarsområden och instruktioner.

Ett rimligt motkrav är att sektorns olika aktörer på ett helt annat sätt än tidigare synliggör den samhällsnytta sektorn skapar och de resultat som forskningen och utvecklingsarbetet leder till. Det faller även på sektorns eget ansvar att visa att samhällsbyggnadssektorn är en innovativ industrinäring med stor utvecklingspotential och förmåga att utveckla effektiva och resurssnåla industriella processer och system.

Det är inte orimligt att sektorn på sikt kan svara för en betydligt större del av den svensk export inte enbart av material utan också av design och tekniska lösningar.

Utbildning

Den andra fronten handlar om samhällsbyggnadssektorns utbildningsbehov. Många företrädare för såväl högskolor och universitet liksom näringslivet har framfört en stark oro för att inriktningen och organisationen av utbildningar inom byggrelaterade yrken riskerar att utarmas. I byggsektorn finns totalt ett 60-tal yrkeskategorier inom en mängd olika yrken och näringar. Utbildningar i olika former och inriktningar på diverse nivåer erbjuds av ett stort antal universitet, högskolor, gymnasieskolor, yrkesskolor, hantverksinstitut, branschorganisationer och utbildningsförbund. Hantverksutbildning erbjuds också av ett antal utbildningsgivare godkända av Byggindustrins Yrkesnämnd, BYN, liksom genom Glasmästeribranschens, Plåt- och ventilationsbranschens och Måleribranschens yrkesnämnder, Elbranschens Centrala Yrkesnämnd, Golvbranschen och Byggkeramikrådet m.fl.

Flera företrädare för de tekniska utbildningarna vid landets universitet och högskolor har vittnat om att utbildningsalternativen snarare är för många än för få och att den högre tekniska utbildningen är allt för utspridd och fragmenterad för att skapa lärande kraftcentra.

Översyn av utbildningar på högskolor och universitet

Bygghögskommittén menar med stöd av de starka signaler som vi fått att det behövs en fullständig översyn av innehållet och strukturen i de tekniska utbildningarna vid de tekniska högskolorna och universiteten. Om byggrelaterade utbildningar ska kunna konkurrera med andra utbildningsinriktningar i framtiden måste det skapas ett starkare fokus kring samhällsbyggnadsfrågorna och byggyrkenas image måste stärkas. Om byggnads- och anläggningssektorn skall kunna utveckla ett mer renodlat industriellt tänkande behöver även ett närmande av högskolornas A-, V- och M-utbildningar, det som kallas för Samhällsbyggnadsprogrammet, ske och helt nya yrkesroller utvecklas i sektorn.

Bygghögskommittén menar vidare att det är mycket viktigt att se över förutsättningarna för att öka intresset för högskoleingenjörsutbildningarna och vid behov utöka antalet platser. Det finns mycket som talar för att högskoleingenjörer kommer att bli ett bristyrke i framtiden och det är främst från denna yrkesgrupp som platscheferna rekryteras.

Även byggprogrammet inom gymnasieskolan och dess koppling till universitet och andra högskolor med teknik på programmet bör ses över. Bygghögskommittén anser att dagens byggprogram bör kompletteras med eller ersättas av ett mer renodlat och arbetsplatsnära lärlingsprogram av tidigare tillämpad modell¹³.

En inledande diskussion har bl.a. tagits med företrädare för såväl Sveriges Byggindustrier och Svenska Byggnadsarbetareförbundet som Yrkesnämnderna Fastighetsarbetsgivarnas förening för utveckling, FPU, och Svensk Teknik och Design, STD, om innehåll och inriktning på gymnasieskolans byggprogram.

¹³ Bygghögskommitténs delrapport 2, 23 februari 2006

Regeringens förslag om lärlingsprogram

Den nya regeringen gör nu en stor satsning på lärlingsutbildningar i gymnasieskolan. Regeringen menar att alla ungdomar inte vill bli akademiker och då är lärlingssystemet ett sätt att senare få ungdomar direkt ut i arbete. Med halva utbildningstiden på en arbetsplats garanteras eleverna moderna yrkeskunskaper och företagen måste också ta ansvar för en god utbildning, och får ersättning både i pengar och genom bättre utbildad arbetskraft.

Lärlingsutbildningen kommer att bli en sökbar variant inom yrkesprogrammen där minst halva utbildningstiden ska förläggas till arbetslivet. Verksamheten inleds hösten 2008 och kan genomföras inom nationella och specialutformade yrkesinriktade program. Sammanlagt satsas 515 miljoner under tre år, varav 450 miljoner på ersättning för lärlingsplatser och 75 miljoner för handledarutbildning. Lärlingsråd med företrädare för skola, företag och fackförbund ska införas i de kommuner som startar lärlingsutbildningar. Stor lokal frihet och flexibilitet ska gälla för att utbildningen ska kunna svara mot lokala och regionala behov. Lärlingsutbildningen är ett komplement och alternativ till den mer skolförlagda yrkesutbildningen.¹⁴

De högre utbildningarna

När det gäller högre utbildningar inom byggrelaterade yrken, är dialogen ännu i ett inledningsskede och några sammanfattande ställningstaganden eller slutsatser har ännu inte tagits fram. Frågeställningarna är dock i högsta grad relevanta och processer pågår inom högskole- och universitetsorganisationerna som syftar till en successiv förändring av indelning, inriktning och innehåll i den framtida utbildningen av samhällsbyggare.

Förbättringsprogram och inspirationsprojekt

Den tredje fronten, förbättringsprogram och inspirationsprojekt, består i allt väsentligt av alla de initiativ som samhällsbyggnadssektorns aktörer själva har startat eller är på väg att starta. De berör alla fokusområden och är ”hands-on”-projekt. De ska med andra ord tjäna som goda exempel och inspiration för andra som vill göra något liknande. Bygghälsan har definierat vad ett förbättringsprogram är så här:

”Ett förbättringsprogram är ett initiativ från en person, organisation eller företag som vill utveckla ett arbetssätt som på ett avgörande vis kan bidra till att förbättra det egna företagets, branschens eller hela sektorns effektivitet, lönsamhet och attraktivitet.”

Idag finns det drygt 120 förbättringsprogram publicerade på Bygghälsans webbplats, www.bygghalsan.se¹⁵. Webbplatsen har ca 12 000–15 000 unika besökare varje månad och totalt 50 000 träffar på första sidan under en månad.

Det är förbättringsprogram som handlar om industrialiserat byggande, modellorientering, starkare byggherrar, typhus, lagkänsla, kompetensutvecklingsprogram, samarbete i 3D, parallella processer, etik, skadefria arbetsplatser, träbyggande, innovationsprocesser, drivkrafter för kvalitet,

¹⁴ Regeringens pressmeddelande om lärlingsprogram, se bilaga 5

¹⁵ Statistik över besökare på webbplatsen, se bilaga 7

arkitekten som developer, logistik, Master Class för byggherrar, Garanti-guiden, energieffektiva hus, Best Practice, nya samverkansformer, individuell värmemätning och andra program. Det är förbättringsprogram som visar på den stora förbättringsvilja som finns i samhällsbyggnadssektorn bland entreprenörer, byggherrar, arkitektföretag, tekniska konsulter, intresseorganisationer, fackliga förbund samt universitet och högskolor.

De som bedriver det här arbetet kallar vi för förbättringsagenter. Vad är då en förbättringsagent? Vi har definierat det så här.

”En förbättringsagent är en person, organisation eller ett företag som på ett avgörande sätt bidrar till att öka sektorns effektivitet, lönsamhet och/eller attraktivitet.”

Idag finns det drygt 170 förbättringsagenter med i programmet¹⁶ och varje agent är beskriven på Bygghälskommitténs webbplats och har en egen länk till agentens webbplats. Inte sällan beskriver de också ett inspirationsprojekt som vi har definierat så här.

”Ett inspirationsprojekt är ett projekt, initiativ eller en aktivitet som kan inspirera andra att delta i förbättringsarbetet och få andra att ta till sig ett framgångsrikt sätt att arbeta.”

Det förbättringsarbete som utvecklingsprogrammets drygt 170 agenter beskriver ger också en bild av det arbete som Bygghälskommittén lagt ner för att samla eller samordna ett stort antal av de ledande aktörerna inom samhällsbyggnadssektorn. Aktörer som i en avsiktsförklaring vill vara med och arbeta för en effektiv, lönsam och attraktiv samhällsbyggnadssektor. Och som vill dela med sig av sitt utvecklingsarbete samtidigt som de sammantaget visar vilken omfattande förbättringsvilja som idag finns i samhällsbyggnadssektorn.

¹⁶ Förteckning över samtliga förbättringsprogram, se bilaga 8

Strategiska frågor

Bygghjälpskommittén har förutom tre fokusområden och tre fronter även uppmärksammat ett antal strategiskt viktiga frågor. Det är legitimitet, rekrytering, ledarskap, kommunikation och image.

- Legitimitet
- Kommunikation
- Rekrytering
- Image
- Ledarskap

Legitimitet och kommunikation har främst varit viktiga frågor för utvecklingsprogrammets framgång. Rekrytering och image är för sektorn mycket viktiga frågor vilket inte minst har visat sig under den senaste högkonjunkturen. Men under arbetets gång har betydelsen av ett starkt och tydligt ledarskap också allt mer kommit att framstå som en strategisk fråga för ett framgångsrikt förbättringsarbete. Ledarskap läggs därför till som en femte strategisk fråga.

Legitimitet

Bygghjälpskommittén ägnade i början mycket tid åt att förankra programmet och se till att programmet ur många aspekter hade ett bra innehåll. Det är en stor och omfattande sektor med många aktörer som behöver göra detta program till sitt. Och inte minst det faktum att en annan organisation enligt Bygghjälpskommitténs direktiv sedan ska kunna ta över arbetet gör det extra nödvändigt att förankra arbetet. Kommitténs uppgift var att bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram och därför blev frågan om legitimitet främst en strategisk fråga för utvecklingsprogrammets framgång.

Statens engagemang och agerande som initiativtagare och stor intressent i byggandet har haft stor betydelse. Det fanns också en stor förväntan från sektorn att kunna föra en konstruktiv dialog med regeringens företrädare i många frågor av strategisk betydelse för sektorns arbete.

Bygghögskommittén hade flera större möten då sektorn hade möjlighet att komma med konstruktiva förslag till vad programmet borde innehålla. Det var i stort detta och tidigare utredningsmaterial, erfarenheter från andra länder, rapporter, artiklar och mail som tillsammans med Bygghögskommitténs egna uppfattningar formade innehållet i utvecklingsprogrammet, Utmärkt! Samhällsbyggnad.

Det presenterades för Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet den 1 juni 2005 när Bygghögskommitténs publicerade sin första delrapport. Bygghögskommittén ägnade sedan mycket tid åt att sprida kunskap om programmet vid konferenser och seminarier samt via artiklar i fackpress¹⁷.

Konferenser och seminarier

Samhällsbyggnadssektorn är en sektor som arrangerar många konferenser vilket kan vara på gott och ont. Det är utan tvekan gott när sektorn fått en ny nationell byggsamordnare som har ett nytt utvecklingsprogram för sektorn att presentera. Den nationelle byggsamordnaren har inte minst under det första året medverkat vid ett mycket stort antal konferenser och seminarier. Det har varit ett bra sätt att skapa trovärdighet och legitimitet samtidigt som många nya värdefulla kontakter har knutits.

En digital enkät

I september månad 2005 skickade Bygghögskommittén en digital enkät till drygt 170 personer som varit med på ett eller annat sätt vid uppbyggnaden av programmet¹⁸. Resultatet av enkäten var mycket positivt, svarsfrekvensen var över 70 procent och hela 98 procent svarade att de tyckte att programmet generellt sett var bra eller mycket bra.

I enkäten fanns också möjlighet att besvara frågor som hade öppna svarsalternativ. Av svaren framgår att det visserligen finns ett starkt stöd för programmet som sådant, men att det samtidigt råder väldigt delade meningar om var kraften i första hand bör sättas in, hur olika frågor bör hanteras, vem som bör göra vad och vilken roll byggsamordnaren bör ha i sammanhanget.

Många understryker vikten av att visa konkreta resultat, ledarskapets betydelse och behovet av ett starkare statligt engagemang. Flera nyckelaktörer i sektorn uttryckte en besvikelse över vad man fann var statens brist på engagemang och att man givit byggsamordnaren alldeles för små resurser.

Avsiktsförklaring

Bygghögskommittén ville sedan samla så många aktörer som möjligt bakom programmet genom att be dem underteckna en avsiktsförklaring¹⁹. Det var en postal handling som skickades ut till ca 250 aktörer i samhällsbyggnadssektorn. I avsiktsförklaringen står följande:

- ”Vi vill som förbättringsagenter i utvecklingsprogrammet Utmärkt! Samhällsbyggnad aktivt medverka till att skapa en effektiv, lönsam och attraktiv samhällsbyggnadssektor.

¹⁷ Bygghögskommitténs första delrapport 1 juni 2005

¹⁸ Enkät om utvecklingsprogrammet, se bilaga 9

¹⁹ Avsiktsförklaring, se bilaga 15

Sverige behöver en effektiv samhällsbyggnadssektor som ger byggherrar, fastighetsägare och konsumenterna mer för pengarna samtidigt som vi bidrar till att minska landets resurs- och energianvändning.

Det är endast lönsamma och konkurrenskraftiga företag som har råd med nödvändig kompetens- och produktutveckling som ger prisvärda bostäder, skolor, vårdlokaler, broar, vägar och järnvägar.

Samhällsbyggnadssektorn behöver också bli mer attraktiv för att kunna locka till sig kvalificerad arbetskraft där betydligt fler är unga vuxna, kvinnor och invandrare. Till detta skall vi aktivt medverka.”

Stort stöd för programmet

När Byggherrkommittén överlämnade sin andra delrapport till regeringen den 23 februari 2006 hade drygt 130 aktörer skrivit under avsiktsförklaringen. Idag är det drygt 170 företag, intresseorganisationer, fackliga förbund, branschorganisationer, statliga verk samt universitet och högskolor som också har gjort det.

Alla som skrev under avsiktsförklaringen har sedan deltagit i utvecklingsprogrammet som förbättringsagenter. På Byggherrkommitténs webbplats hade de möjlighet att publicera sina förbättringsprogram, de fick fritt använda varumärket Utmärkt! Samhällsbyggnad, i en speciell trycksak fanns alla organisationer namngivna och de fick även en inramad avsiktsförklaring.

Syftet med avsiktsförklaringen var att undersöka om det fanns ett brett stöd för programmet och om ett stort antal aktörer i samhällsbyggnadssektorn ”aktivt vill medverka till att skapa en effektiv, lönsam och attraktiv samhällsbyggnadssektor”. Det är glädjande att de som skrivit under avsiktsförklaringen representerar i stort sett alla aktörer i samhällsbyggnadssektorn.

Här är en del av dem som är med idag: Skanska, NCC, JM, Peab, Svenska Bostäder, Familjebostäder, WSP, Kungliga tekniska högskolan, Byggmaterialindustrierna, SBUF, BIC, Sandå Måleri, VVS-tekniska föreningen, Rådet för byggkvalitet, SWECO, Framtiden AB, Tyréns, Lunds tekniska högskola, Hyresgästerna, Sveriges Arkitekter, Gårdstensbostäder, Byggherreforum, Fia Sverige, HSB, SABO, Akademiska Hus, Midroc, SandellSandell, Malmö Fastighets AB, Banverket, Luleå tekniska universitet, Finja, Arcona, Boverket, Chalmers tekniska högskola, Vägverket, Open House, Samverkansforum för statliga byggherrar, Veidekke Bostad AB, Betongvaruindustrin, Stålbyggnadsinstitutet, Svensk Handel, Svensk Teknik och Design, Vätterhem, White, Installatörerna och många andra är med och presenterar sitt förbättringsarbete.

En fullständig sammanställning över samtliga förbättringsagenter finns på Byggherrkommitténs webbplats, www.byggherrkommitten.se, och som bilaga till denna rapport.

Men alla skrev inte under

Några större organisationer har dock valt att inte underteckna avsiktsförklaringen. Det är Sveriges Byggindustrier (BI), fackförbundet Byggnads samt Fastighetsägarna Sverige.

Sveriges Bygginstrumenter understryker, vid direkt förfrågan om orsaken, att man i allt väsentligt står bakom programmet, även om man valt att inte underteckna avsiktsförklaringen. Även om man kan ha avvikande mening om detaljer i programmet och vissa av medlen för genomförandet, så sympatiserar man helt med målet för förbättringsprogrammet. Sveriges Bygginstrumenter menar dock att man sedan länge arbetar med de frågor som Bygghögskommittén fokuserar på, men även andra som ur byggindustrins perspektiv är minst lika angelägna. Sveriges Bygginstrumenter menar att man även i fortsättningen vill agera i dessa frågor i eget namn. Man är dock beredda att, utan att underteckna avsiktsförklaringen, även arbeta inom ramen för Bygghögskommitténs uppdrag och medverka i programmet Utmärkt! Samhällsbyggnad, då det gagnar byggindustrins intressen.

Fackförbundet Byggnads meddelar att man inte heller har några principiella invändningar mot programmet, men att man inte hunnit ta ställning till eventuell medverkan i det fortsatta arbetet, eller i vilken form det bör ske.

Fastighetsägarna Sverige menar att man sedan en tid tillbaka arbetar för att synliggöra fastighetsbranschen som en egen bransch och att man i den strävan inte vill ställa sig bakom eller se sig som en del i något gemensamt program för hela samhällsbyggnadssektorn. Fastighetsägarna Sverige menar att någon sådan gemensam sektor inte existerar, och om den gör det är fastighetsbranschen ingen del av den sektorn.

Aktiviteter i Almedalen

Bygghögskommittén har de två senaste åren deltagit under Almedalsveckan i Visby. Skälet har varit för sektorn att besöka intressanta seminarier och att många av beslutsfattarna inom samhällsbyggnadssektorn finns på plats. Bygghögskommittén arrangerade också ett eget seminarium år 2006 som vi kallade för, Tre utmaningar för samhällsbyggnadssektorn.

Bygghögskommittén deltog också i debatter och tillsammans med Byggbranschen i samverkan, arrangerades ett Byggmingel på skolfartyget Najaden i Visby hamn med nästan 200 inbjudna gäster från sektorn. Det sistnämnda var ett exempel på att under lättsamma former få sprida kunskap om utvecklingsprogrammet. Vår erfarenhet är att man definitivt inte ska underskatta vilka möjligheter som finns att få veta vad som är på gång, få inbjudningar till kommande konferenser, och kunna få ledande beslutsfattare att medverka vid egna aktiviteter. Det här har också varit en viktig del när det gäller att skapa legitimitet för utvecklingsprogrammet.

Rekrytering

Rekryteringen till en lång rad av yrken i samhällsbyggnadssektorn är en mycket viktig fråga. Det visar sig inte minst under de senaste årens högkonjunktur då många företag har haft svårt för att rekrytera personal, inte bara inom hantverksyrken. Mansdominansen i företagens ledningar såväl som i produktionen måste brytas. Detta kan ske genom att aktivt arbeta med innehållet i utbildningarna, rekryteringen och genom att lyfta fram

kvinnliga förebilder. Unga människor, män som kvinnor liksom invandrare måste tycka att det är en sektor som det är stimulerande, utvecklande och kul att arbeta i.

Behovet av arbetskraft i ett längre perspektiv är mycket stort. När "40-talisterna" börjar gå i pension måste samhällsbyggnadssektorn se helt annorlunda ut för att kunna locka till sin unga vuxna som har många andra alternativ att välja bland.

Byggbranschen i samverkan²⁰, som består av ett stort antal arbetsgivarorganisationer som aktivt arbetar bland annat med att påverka innehållet i både gymnasiala utbildningar, lärlingsprogram och utbildningar på högskola och universitet. Och med hjälp av kampanjer försöker underlätta rekryteringen för sina medlemsföretag.

Ett annat initiativ på lite längre sikt är Future City som nu är inne på sitt fjärde år. Det är en nationell tävling för högstadieelever som designar, bygger och presenterar framtidens städer²¹. Tävlingen lockar för varje år allt fler högstadielklasser att delta.

Ledarskap

Ledarskap var från början inte en strategisk fråga i Bygghögskommitténs arbete, men efterhand insåg vi att allt för många chefer som idag arbetar i byggbranschen inte har fått en grundläggande chefsutbildning. Och dessutom betyder chefen mycket för hur byggfel och slöserier liksom arbetsskador kan undvikas på byggarbetsplatsen.

40 % av alla byggchefer saknar tillräcklig utbildning i personalfrågor och det är inte enbart på byggarbetsplatser som detta måste förändras. Vi måste få större mångfald inte enbart när det gäller kön och etnicitet utan också när det gäller yrken. Med beteendevetare, ekonomer och säljare flyttar vi kundfokus närmare produktionsplatsen och får alla att bättre förstå varför vi tillverkar olika produkter.

Fackförbundet Byggcheferna inom Ledarna, Bygghögskommittén och Sveriges Byggindustrier tog initiativ till att genomföra en seminariereserie på nio orter i landet som vi kallade för Lönsamt ledarskap. Bakgrunden är att kommittén gång på gång hörde vittnesmål om hur viktiga platscheferna är för ökad kvalitet, färre byggfel och minskat slöseri. Platschefer har ofta dessutom en stressig arbetssituation. Med ledarskapskonsulter, ekonomer och logistikere fick närmare 900 platschefer en halvdagsutbildning på nio olika orter runt om i landet.²²

Ledarskapet inom Byggcheferna

Sex av tio byggchefer vill ha praktiskt ledarskap. Det visar en undersökning som den fackliga organisationen Byggcheferna inom Ledarna låtit göra och som besvarats av drygt 1 300 byggchefer²³. Av undersökningen framgår också att personalfrågor är en av de viktigaste arbetsuppgifterna som en chef måste kunna hantera, trots det anser endast fyra av tio byggchefer att de har hög kompetens inom detta område.

²⁰ se www.bygg.org

²¹ se www.futurecity.nu

²² Pressmeddelande om seminariereserien lönsamt ledarskap, se bilaga 10

²³ se www.byggcheferna.se

Det har inneburit att ett 20-tal unga byggchefer nu har lagt fram förslag till hur ingenjörsutbildningarna på universitet och högskolor kan förändras och förbättras för att bättre rusta studenterna inför den arbetssituation som väntar dem. Detta arbete har initierats av Byggcheferna inom ramen för Ledarskapet som är ett nätverk för unga chefer inom Byggcheferna. Tanken med Ledarskapet är att stötta unga chefer i sina karriärer och underlätta för unga vuxna, kvinnor och invandrare att göra en chefskarriär. Projektet stöds av bl.a. Sveriges Byggindustrier och den statliga Bygghögskommittén.

Kommunikation

Bygghögskommittén insåg tidigt att det var viktigt att satsa på kommunikationsfrågor för att nå ut till tusentals beslutsfattare i företag, intresseorganisationer, politiska partier, universitet, fackliga förbund, branschorganisationer och statliga verk.

Den viktigaste uppgiften i kommunikationsarbetet var i den inledande fasen att sprida kunskap om innehållet i programmet, i den andra fasen att få legitimitet för innehållet och i den tredje fasen att samordna och publicera de förbättringsprogram som alla förbättringsagenter arbetade med.

I ett större perspektiv var det frågan om att synliggöra den nytta eller det förbättringsarbete som hela tiden pågår i sektorn. Det kunde t.ex. vara tekniska innovationer, nya produktionsmetoder, industriellt tänkande och energismart teknik i ett livscykelperspektiv, nya samverkansformer och metoder för att minska slöseri i byggandet, och många andra initiativ.

De viktigaste målgrupperna var beslutsfattare i de organisationer som tidigare nämnts samt utbildare, informatörer, fackpress och nyhetsmedia.

Konferenser och seminarier

Bygghögskommittén och främst den nationella byggsamordnaren har medverkat vid ett mycket stort antal konferenser och seminarier. Många av de frågor som ingår i programmet kräver tvåvägskommunikation och det har också varit ett bra sätt att skapa trovärdighet och legitimitet till programmet. Det fanns inte minst under det första året ett mycket stort intresse med en ny byggsamordnare och ett nytt utvecklingsprogram. Samhällsbyggnadssektorn är en konferensglad sektor och därför tacksam om man vill nå beslutsfattare på olika nivåer.

Ett nätverk med kommunikatörer

Bygghögskommittén har inte haft någon stor budget för kommunikationsinsatser. Strategin har istället varit söka samarbete med sektorns aktörer och få dra nytta av etablerade kommunikationskanaler som redan finns. De flesta företag och intresseorganisationer har egna intranät, externa webbplatser, personal- och kundtidningar, nyhetsbrev och andra kommunikationskanaler.

Bygghögskommittén bjöd därför in kommunikations- och informationsansvariga från företag och organisationer för att bilda ett kommunikationsnätverk där vi kunde dra nytta av varandras kanaler. Under fem kommunikationsträffar (halvdagar) i Stockholm deltog representanter för sammanlagt 45 organisationer/företag. Det fanns ett tydligt intresse av att medverka och Bygghögskommitténs kommunikatör har haft stor nytta av dessa nya personliga

kontakter. Inte minst när texter om förbättringsprogram skulle produceras och när kommittén skulle medverka vid t.ex. pressaktiviteter.

Resultatet av de här träffarna blev också att ett stort antal organisationer och företag hade information om utvecklingsprogrammet, Utmärkt! Samhällsbyggnad på sina egna webbplatser och länkar till Bygghälsokommitténs webbplats.

www.bygghälsokommitten.se

Den viktigaste informationskanalen för att sprida kunskap om förbättringsarbetet har utan tvekan varit Bygghälsokommittén webbplats, www.bygghälsokommitten.se. På webbplatsen finns alla förbättringsagenter redovisade och efterhand blev antalet förbättringsprogram allt fler. Idag finns drygt 170 förbättringsagenter presenterade, drygt 120 förbättringsprogram är publicerade. Det är en webbplats som idag, efter ett och ett halvt år, har ca 12 000–15 000 unika besökare i månaden och närmare 50 000 träffar på första sidan under en månad. Och det är främst beslutsfattare inom samhällsbyggnadssektorn som besöker webbplatsen.

Webbplatsen innehåller också allmänna nyheter från sektorn, material från Bygghälsokommittén, många intressanta länkar, en nyhetsservice två gånger per dag och en intervjuiserie som vi har kallat 100 Höjdare! Det är ett 40-tal intervjuer med ledande och engagerade beslutsfattare i sektorn. De ger sin bild av tillståndet i sektorn, vart utvecklingen är på väg och vad som behöver göras för att förbättra enskilda frågor och hela sektorn. De finns som bilaga i slutet av den här rapporten.²⁴

Varumärket Utmärkt! Samhällsbyggnad

Varumärket Utmärkt! Samhällsbyggnad får användas av alla förbättringsagenter och är registrerat som varumärke hos Bolagsverket. Det ägs av Regeringskansliet/Finansdepartementet²⁵.

Profilannonser

Bygghälsokommittén har annonserat ganska flitigt i den fackpress som bevakar samhällsbyggnadssektorn. Syftet har varit att marknadsföra varumärket Utmärkt! Samhällsbyggnad, Bygghälsokommitténs webbplats och ge ett smakprov på vilka förbättringsprogram som finns publicerade. Vi har annonserat i tidningen Byggindustrin, Arkitekten, VVS-forum, Vbyggaren med flera. Sammanlagt är det ett 20-tal helsidesannonser i 5–6 tidskrifter under det senaste ett och ett halvt åren²⁶.

Profilmaterial

I kommunikationsarbetet har en allmän broschyr om utvecklingsprogrammet tagits fram, (24 sidor) en DR-folder för att rekrytera förbättringsagenter (8 sidor), en trycksak om alla förbättringsagenter (8 sidor), roll-ups, en mapp och diverse informationsblad för att beställa informationsmaterial.

²⁴ Intervjuiserie 100-Höjdare, se bilaga 12

²⁵ Varumärket Utmärkt! Samhällsbyggnad, se bilaga 3

²⁶ Profilannonser i fackpress, se bilaga 13

Image

Image är en fråga av stor strategisk betydelse för en sektor med något skamfilat rykte. Ingen reklamkampanj i världen kan tvätta bort det. Det är bara en sak som gäller, nämligen att visa på motsatsen och gång på gång kunna visa upp framgångsrika projekt. Samhällsbyggnadssektorns image byggs således främst med utmärkta byggen, god publicitet och stolta medarbetare. Samhällsbyggnadssektorn behöver få fler unga, kvinnor och invandrare att söka jobb som arkitekter, snickare, ingenjörer och byggnadsarbetare och hantverkare. Det är viktigt att sektorn får den image som sektorn förtjänar för att klara den framtida rekryteringen.

Samhällsbyggardagen 2006 och 2007

Den allra första Samhällsbyggardagen arrangerades den 30 maj 2006 i Stockholm och bakom detta initiativ stod branschorganisationerna och Bygghögskommittén. Syftet med Samhällsbyggardagen är att gemensamt manifesteras det samhällsvärde som bygg- och fastighetsnäringarna representerar och de fysiska uttryck detta värde får i skapande, bevarande och förvaltande av byggnader och anläggningar.

Den första konferensen lockade ca 450 deltagare och vid kvällens middag och prisutdelning deltog ca 550 personer. Under kvällen delades också Stora Samhällsbyggarpriset ut till den byggnad eller anläggning av hög kvalitet, tillkommen genom en föredömlig samverkan mellan de olika aktörerna i samhällsbyggnadsprocessen. Stora Samhällsbyggarpriset år 2006 gick till Östra Gårdsten utanför Göteborg för omvandlingen av ett miljonprogramsområde. Byggherre var det kommunala bostadsbolaget Gårdstensbostäder. Omvandlingen av Gårdsten visade att det långt ifrån handlade om att måla om fasader, eller att glasa in några balkonger, det behövs ett genomgripande arbete på många plan för att lyckas.

Under 2007 års prisceremoni den 29 maj i Stockholms Stadshus gick priset ännu en gång till Västsverige, denna gång till Götaleden. Götaleden ger tillbaka kajplatserna i centrala staden till göteborgarna samtidigt som den tar hand om 50 000 av ca 65 000 fordon som annars trafikerat Södra Älvstranden. Stolt byggherre är Vägverket Region Väst. I år lockade Samhällsbyggardagen ca 500 konferensdeltagare²⁷.

Byggbranschen har nu genomfört två framgångsrika Samhällsbyggardagar. Det finns mycket som talar för att detta blir ett stort årligt återkommande arrangemang som dessutom efterhand kan växa. Samhällsbyggardagen är ett bra tillfälle för sektorns nyckelaktörer att gemensamt manifesteras sektorns prestationer och att synliggöra den nytta som sektorn har för samhällsekonomin och samhällsutvecklingen i stort. Det bidrar till att förbättra sektorns image och ger positiva bilder av vad sektorn kan prestera.

²⁷ Inbjudan till Samhällsbyggardagen 2007, se bilaga 14

Utmaningar för sektorn

Samhällsbyggnadssektorn omsätter varje år ca 450 miljarder kronor i ca 80 000 företag och sysselsätter i runda tal närmare 450 000 anställda. Det är Sveriges näst största samhällssektor och när en sektor av den storleksordningen inte presterar på topp blir det ett problem för hela samhällsutvecklingen. Det är därför som Byggekommittén vid ett flertal tillfällen fört fram frågan om en forsknings- och utvecklingsfond.

När ca 30 % av produktionskostnaden som motsvarar 50 miljarder kronor per år består av byggfel och slöserier finns det ett mycket stort utrymme för förbättringar. Förbättringar som främst kan ske genom att sektorn får utveckla sina processer och testa nya sätt i byggandet innan produkterna når marknaden.

1,3 miljoner bostäder ska rustas upp

Under de närmaste 15 till 20 åren kommer mellan 500 000 och 1,3 miljoner lägenheter i flerbostadshus, främst inom de s.k. rekordårens bostäder, att behöva åtgärdas. Det gäller främst installationer och tekniska system som vatten- och avloppsstammar, el- och ventilation, men även fönster, balkonger och fasader.

Ungefär 65 000 lägenheter per år beräknas behöva få vatten- och avloppsledningar utbytta, jämfört med drygt 20 000 lägenheter per år idag.²⁸ I en del områden handlar det även om omfattande investeringar i om- och tillbyggnader och ny infrastruktur. Metoder och angreppssätt måste utvecklas för att hantera de tekniska brister som många byggnader, anläggningar och bostadsområden har redan efter relativt kort tids användning.

Fler bostäder och stora infrastruktursatsningar

Under tiden som arbetet med att bygga bort bostadsbristen i stora delar av landet vilket ökar bostadsbyggandet ytterligare till kanske över 40 000 lägenheter om året under en följd av år, vilket är en fördubbling av bostadsbyggandet mot vad som gällde för bara några år sedan. Även på

²⁸ Bättre koll på underhåll. En rapport från Boverket 2003

anläggningssidan är resurserna redan nu hårt utnyttjade och flera stora infrastrukturprojekt kommer att startas inom de närmaste åren.

Om inte priserna skall skjuta i höjden samtidigt som kvaliteten på arbetet sjunker och många nödvändiga projekt tvingas skjutas på framtiden, krävs en väsentligt effektivare och bättre fungerande samhällsbyggnadssektor än idag.

Nya effektiva angreppssätt

Det kommer att krävas nya och effektivare angreppssätt, bättre konkurrens, ökad industrialisering och utveckling av nya standardiserade processer och tekniska lösningar. Och det gäller såväl i nyproduktion som i ombyggnad, reparation och vid förbättring av det befintliga beståndet. Stora delar av beståndets byggnader och bostäder använder dessutom alldeles för mycket energi, framförallt för uppvärmning och till fastigheternas drift och skötsel. Krav kommer att ställas på väsentligt minskad energianvändning, vilket i sig kommer att ställa stora krav på utveckling av nya energismarta lösningar och energieffektiva installationer.

Många har mycket att tjäna

De utmaningar som samhällsbyggnadssektorn står inför är stora men alla har mycket att tjäna på en bättre fungerande samhällsbyggnadssektor. Lägre kostnader och mindre fel i byggandet ger både privata och offentliga fastighetsägare, inte bara långsiktigt lägre förvaltningskostnader, utan även ökade möjligheter att även investera i ny teknik för att minska befintliga byggnadernas energianvändning och att t.ex. förbättra ventilationen i bostäder, skolor och andra lokaler där människor vistas och arbetar. Företag som kan effektivisera sitt arbete och öka lönsamheten ges större möjligheter att satsa på kompetensutveckling, produktutveckling och höjd kvalitet.

Fackliga förbund är en annan intressent som naturligtvis vill slå vakt om jobb men som också kan utveckla sina medlemmars kompetens och yrkesskicklighet. Ett mer industriellt angreppssätt och lönsammare företag ger bättre arbetsmiljö och effektivare arbetsutförande, mindre slöserier och mindre antal fel, större trivsel, färre olyckor och större möjligheter att möta utländsk konkurrens.

Konsumenten, dvs. hyresgäster, bostadsrättsinnehavare, arbetstagare och andra brukare kan detta innebära en utveckling mot effektiva, lönsamma och attraktiva bygg- och anläggningsföretag att det kan byggas fler bostäder för hushåll med vanliga inkomster, att även ungdomar kan komma in på bostads- och arbetsmarknaden, att man får mer för pengarna, slipper betala för fel och brister i byggandet och förvaltningen och att en god inomhusmiljö kan säkerställas såväl i våra bostäder som på arbetsplatserna och att belastningen på den gemensamma miljön minskar.

Det krävs en kraftig förnyelse

Det krävs en förnyelse av samhällsbyggnadssektorns sätt att arbeta för att klara de stora utmaningar som sektorn står inför. Och det kanske främsta skälet till att staten med kraft ville stödja ett utvecklingsprogram var att ge sektorn ett program att samlas kring. Det innehåller idag ett antal delar och kommer kanske i framtiden att kompletteras med fler men det viktiga är att sektorn vill fortsätta att arbeta systematiskt med sitt utvecklingsarbete.

Det finns utan tvekan en förbättringsvilja ibland i stort sett alla aktörer. Det är människor som gör ett bra jobb och som vill att deras företag eller organisationer ska förknippas med positiva värden. Få vill jobba i företag eller organisationer som förknippas med fusk, svartjobb eller slarv.

Det här är människor som är värda all respekt i en sektor som kämpar på i en bransch som inte har det bästa av rykten. Men om sektorn kan ta avstånd från avarter och istället lyfta fram de fräcka hus, energisnåla hus, vackra broar, underbara innergårdar, tidssparande järnvägar och många andra byggnadsverk då kan vi locka många fler unga samhällsbyggare till sektorn. Det är förmodligen de kommande generationerna som kommer att stå för en genomgripande förnyelse av samhällsbyggnadssektorn. Men vi måste börja redan nu.

Bygghälskommitténs förslag

Sveriges näst största samhällssektor som omsätter 450 miljarder och som har 450 000 anställda är värd en betydligt större fond till forskning, utveckling och innovationer än vad denna sektor har idag. Inte minst när 30 % av produktionskostnaden består av byggfel och andra slöserier vilket motsvarar 50 miljarder kronor per år.

Finansieringen av denna fond kan ske genom att en obligatorisk avgift på förslagsvis 1 (en) procent av entreprenadsumman tas ut i alla ny- och ombyggnadsprojekt. Vid en nyproduktion av 40 000 bostadslägenheter per år motsvarar avgiften mer än 200 miljoner kronor årligen. Om även övrigt byggande omfattas av systemet, kan det årliga beloppet flerdubblas. Bygghälskommittén menar att statens eventuella satsning på en ny utvecklingsfond kan styras av statliga Formas och Vinnova där BIC, Byggsektorns innovationscentrum, får en roll som "mäklare" av projekt.

Samhällsbyggnadssektorns utvecklingsfond

Bygghälskommittén föreslår:

- att regeringen utreder hur en ny fond för forskning, utveckling och innovationer inom bygg- och fastighetssektorn kan se ut och organiseras. Om regeringen vill påskynda arbetet kan instruktionerna för Formas och Vinnova ses över för att omfatta även byggområdet.

Gymnasieskolans lärlingsprogram

Bygghälskommittén kan konstatera att ett av de förslag som kommittén framfört tillsammans med flera branschorganisationer att inrätta ett mer omfattande lärlingsprogram kommer att bli verklighet. Det är mycket positivt. Det nya lärlingsprogrammet kommer att omfatta många hantverksyrken inom samhällsbyggnadssektorn.

Byggprogrammen på landets gymnasieskolor

Bygghälskommittén tror att den ganska vildvuxna floran av gymnasieprogram inom byggområdet runt om i landet behöver en översyn. Skälet är att det ska vara en utbildning av hög kvalitet som gör att både studenter och företagare blir nöjda. Och inte sällan rekryteras bygg- och platschefer från

gymnasieskolans byggprogram och de behöver en betydligt bredare utbildning för att bli platschefer.

Bygghögskommittén föreslår:

- att regeringen utreder innehållet i gymnasieskolans byggprogram för att de bättre ska kunna möta förändringarna på arbetsmarknaden.

De högre utbildningarna vid tekniska universitet och högskolor

Bygghögskommittén föreslår att de tekniska utbildningarna vid A, V och M, det som kallas Samhällsbyggnadsprogrammet eller liknande vid de tekniska högskolorna och universiteten ses över för att motsvara de nya yrkesroller som väntar morgondagens studenter. Inte minst innehållet i högskoleingenjörsutbildningarna behöver breddas och utökas eftersom många platschefer rekryteras från denna utbildning. Det kan bland annat handla om större inslag av industrialiserade processer och att studenterna den första tiden behöver en gemensam kunskap som underlättar framtida kontakter i yrkeslivet. Ett sätt är en gemensam utbildningsplattform för alla och att studenterna sedan specialiserar sig inom sina områden.

Bygghögskommittén föreslår:

- att regeringen utreder innehållet i A-, V- och M-utbildningarna samt det som kallas för Samhällsbyggnadsprogrammet och liknande liksom högskoleingenjörsutbildningarna, på de tekniska universiteten och högskolorna. Skälet är att utbildningarna bättre ska motsvara de krav som arbetslivet ställer.

Förbättringsprogram och inspirationsprojekt

Regeringen bör överväga hur ett systematiskt utvecklingsarbete för samhällsbyggnadssektorn ska se ut. Sektorn behöver ett kontinuerligt utvecklingsarbete som inte bara pågår under några år. Utvecklingsarbete tar tid, det är en stor sektor och här finns för samhället viktiga problem som måste få sin lösning.

Bygghögskommittén föreslår:

- att sektorn inom ramen för Utmärkt! Samhällsbyggnad fortsätter att sprida kunskap, inspiration och kontakter mellan aktörer i bygg- och fastighetssektorn. En naturlig plats att samla sektorns förbättringsprogram är den webbplats som tagits fram.

Förslag till ny organisation

Bygghögskommittén har haft i uppdrag att bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för den svenska samhällsbyggnadssektorn. Regeringen skrev i sina direktiv att ”regeringen anser att sektorns aktörer efter programtidens slut bör ansvara för det fortsatta utvecklingsarbetet.”

Vi har under den tid som vi arbetat med de här frågorna funderat över på vilket sätt som det kan ske och kommit fram till att det finns endast en aktör som kan sägas vara något så när objektiv och neutral. Och enligt vår bedömning är det staten. Staten är den störste beställaren i sektorn, svarar för regelverk och har också mest att vinna på att sektorn förbättras. Det är därför som staten bör ta ett initiativ till ett fortsatt utvecklingsarbete.

Det finns också ett mycket stort stöd från utvecklingsprogrammets förbättringsagenter att det ska drivas vidare. Det framkom också vid ett möte med programmets strategiska råd den 26 april i år. Vid mötet pekade flera deltagare bl.a. på att utvecklingsprogrammet skapat en livfull debatt och aktiviteter på många plan, att utvecklingsfrågor prioriteras och att det bidragit till att synliggöra sektorns förändringsvilja. Programmet har bidragit till att klimatet för förbättringar och dialog har förbättras.

Men det allra starkaste skälet måste ändå vara att Sveriges näst största sektor inte fungerar optimalt. När 30 % av produktionskostnaden är byggfel och slöserier då kan sektorn bidra med betydligt större värden för kunden, anställda och för samhället.

Stor sektor och många departement...

Samhällsbyggnadssektorn är den näst största sektorn i landet och därför finns den också representerad på en lång rad av departement. Detta har varierat över tid, under en period var det vanligt med bostadsdepartement och under en annan vad det ett stort näringsdepartement. Idag finns sektorns frågor i Finans-, Miljö-, Social-, Närings-, Kultur- och Utbildningsdepartementen.

Samtidigt består samhällsbyggnadssektorn av ett stort antal företag, branschföreningar, statliga verk, intresseorganisationer, fackliga förbund och högskolor med flera.

Det här kräver i sig en samordning både från Regeringskansliets sida men också från sektorns sida. Vi vill därför framföra en modell som i all sin enkelhet ser ut så här:

- *Rådet för byggkvalitet, BQR, kan styra projekt*
När det gäller kvalitetsfrågor, projektstyrning, processfrågor och frågor som driver sektorn framåt föreslår vi att Rådet för byggkvalitet (BQR) får denna roll. Rådet har under de senaste åren fått många nya medlemmar från de flesta intressenter i sektorn och har också drivit flera intressanta projekt t.ex. Best Practice, Garantiprojektet m.fl. En av många utmaningar är då att tillgodose alla de intressenter som finns i sektorn.
- *Boverket kan följa och utvärdera sektorn*
Vi tror att Boverket har bäst förutsättningar att följa sektorn och utvärdera sektorns prestationer. Boverket kan bland annat genom egna studier, sitt tvärssektoriella arbete, nyckeltal och egna projekt bedriva ett opartiskt och trovärdigt arbete. Det finns också mycket kunskap och erfarenhet om sektorn på Boverket.
- *Ett kluster av forskning, utveckling och innovationer*
När det gäller de frågor som har med forskning, utveckling och innovationer, eller innovationsprocesser att göra föreslår vi att Bygghögskans innovationscentrum, BIC, får en starkare och samlande roll som ”mäklare” när det gäller fördelning av statens stöd till utvecklings- och innovationsarbete i bygg- och fastighetssektorn.
Ett exempel på hur det kan se ut är hur BIC och Formas arbetar idag, det kan byggas ut till att omfatta även Vinnova och kanske även SBUF om man finner det lämpligt. Tanken är att BIC blir den instans som sektorn vänder sig till.
Formas bör även i fortsättningen ansvara för fördelning av medel i rent forskningssyfte och då göra det genom utlysningar riktade enbart till högskolorna och universiteten. I denna del skall inte BIC vara delaktig. Det är viktigt att understryka att det inte handlar om att flytta pengar från forskning till utveckling/innovation, utan att tillföra sektorn tillräckliga medel för att klara båda delarna.
Det förslag som Bygghögskommittén presenterat om hur en ny samhällsbyggnadsfond kan finansieras skulle innebära att ca 400–500 miljoner om året kan användas till projekt som bidrar till att kraftigt utveckla hela sektorn. Fördelningen av pengarna bör kanaliserad genom BIC, men Formas och Vinnova (och eventuellt även SBUF) får de medel som staten fördelar.
Även Rådet för byggkvalitet, BQR, kan då få sina projekt finansierade via BIC, Formas och Vinnova.
BIC bör också få i uppdrag att för Formas och Vinnovas räkning fortsätta att bevaka vilka medel som fördelas till byggområdet från det sjunde ramprogrammet i EU. Det skulle också vara välkommet och säkert mycket fruktbart om SBUF, Svenska byggbranschens utvecklingsfond, också ville ingå i det här samarbetet.

Byggkommittén anser att det är viktigt att hitta en smidig organisation som ligger väldigt nära verkligheten och de behov som finns i sektorn. Det är viktigt att det inte blir för tungrovt samtidigt som insatserna måste riktas till de projekt som kan ge bäst resultat. Målet måste vara att minska antalet byggfel och slöserier i sektorn för att successivt öka kvaliteten i allt byggande.

Samordning av sektorns frågor

Det faktum att samhällsbyggnadssektorn finns ”representerat” i ett stort antal departement kräver att det finns någon form av samordningsfunktion i Regeringskansliet och förmodligen också utanför Regeringskansliet.

- Det kan t.ex. lösas med hjälp av en nationell byggsamordnare som finns utanför Regeringskansliet och som representerar sektorn i förhållande till staten. Byggsamordnaren bör utses av staten och finansieras av Regeringskansliet. Uppgiften är att hålla kontakt med Boverket, BQR och BIC, för att överblicka och kanalisera sektorns utvecklingsarbete och fortsätta att utveckla programmet, Utmärkt! Samhällsbyggnad.

En kontinuerlig kontakt med en referensgrupp inom Regeringskansliet är en annan uppgift för en nationell byggsamordnare. Det senare är viktigt eftersom det är lätt att frågor ramlar mellan stolarna när det är många inblandade. Det bör i regeringens referensgrupp minst vara personer på departementsrådsnivå som är utsedda av sina statssekreterare och som har ett klart mandat att bereda frågorna.

- En alternativ modell är att en nationell byggsamordnare placeras i statsrådsberedningen och att denna har samma funktion gentemot, Boverket, BQR och BIC m.fl.

Här finns utan tvekan mycket att vinna när 30 % eller 50 miljarder kronor per år är byggfel och slöserier. Det kan förvandlas till nya jobb, energismart teknik, nya exportmöjligheter, ökad kvalitet, lägre byggkostnader, rimliga hyror, lägre priser, fler broar, vägar och järnvägar och möjlighet att bygga om landets miljonprogramsområden.

Bilageförteckning

1. Bygghälskommitténs direktiv (Fi 2004:138)
2. Deltagarförteckning vid kick-off år 2005
3. Bolagsverkets intyg om skydd av varumärket, Utmärkt! Samhällsbyggnad
4. Artikel i Dagens Industri om FoU och byggförsäkringen
5. Regeringens pressmeddelande om lärlingsprogram
6. Förteckning över alla förbättringsagenter
7. Antalet unika besökare på Bygghälskommitténs webbplats
8. Förteckning över samtliga förbättringsprogram
9. Enkät om utvecklingsprogrammet
10. Pressmeddelande om seminarieriet lönsamt ledarskap
11. Inbjudan till kommunikationsträffar
12. Intervjuserien 100- Höjdare
13. Profilannonser i fackpress
14. Inbjudan till Samhällsbyggardagen 2007
15. Avsiktsförklaring

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
